

Bankovci in šivanke pred 2000 leti

Cudovite izkopanine Sven Hedinove ekspedicije na Kitajskem

Na čudovite najdbe je naletela ekspedicija znane raziskovalca Sven Hedin na Kitajskem. Našel je znamenite izkopanine iz dobe znamenite kitajske dinastije Han, ki je v času kakih 200 let pred Kr. usodno krmarila kitajsko cesarstvo. Tedaj se je ta ogromna država nahajala v boju za obstanek. Tri leta so se Kitajci borili z napadajočimi sovražniki ter branili severozahodna vrata v svoje cesarstvo.

Tam je sedaj Sven Hedin s svojo ekspedicijo izkopal znamenite ostanke iz tiste junaške kitajske dobe. Mladi starinoslovec Folke Bergman, ki se nahaja v ekspediciji, je že leta 1930 in 1931 začel kopati v tistih krajih. Izkopal je poslej iz trdnjaviških ruševin silno mnogo spomenikov, ki so stari kakih 2000 let. Našel je med drugimi na tisoče ozkih lesenih palčic, na katerih so bili krajši ali daljši napisi. Ti napisi še niso razvozlani, vendar lahko rečemo, da so med najstarejšimi doslej znanimi pisanimi kitajskimi spomeniki. Prvi so iz dobe prvega stoletja pr. Kr. Večina njih menda ne obsega drugega, kakor osebne podatke o vojaki, ki so bili tam za posadko. Drugi pa bodo najbrže dali podučne podatke o delovanju in nehanju Kitajcev, posebno pa kitajskih vojakov v tistih časih.

Bergman je izkopal dalje tudi mnogo lesenih posod, lončevine, dobro ohranjene puščice z bronastimi ostmi, železne sekire, železne nože in tudi zelo lep nož v usnjati nožnici. Kitajski krojač, ki je živel tam pred 2000 leti, je med drugimi stvarmi izgubil ali pustil nekje iz sukna narejen pisemski ovitek, v katerem je imel spravljene tudi šivanke. Sedaj po 2000 letih je to našel Bergman. Ker tedaj pisemskih ovitkov še niso lepili z gumijem, kakor to delamo dandanašnji, so pisma pečatili z nekako tvarino, narejeno iz mešanice bron, roževine in lesa. Iz teh pečatov bo mogoče razvideti tudi razvoj visoko stoječe kitajske umetnosti v izdelovanju pečatnikov, ki je bila brez dvoma predhodnica našega današnjega tiskarstva. Eden od najdenih pečatov (v premeru 1 in pol do 2 cm) nam kaže obliko male pisalne mize. V izkopanih papirnatih ovitkih so našli vdolbine, v katere naj bi prišel pečat. Velike vrednosti je najden pisalni čopič, ki so ga našli popolnoma dobro ohranjene ga še z vsemi dlakami. To je doslej najstarejši znani pisalni čopič, ki je morda le poldrugo stoletje mlajši kakor pa čas, ko je živel kitajski general Meng-Tien, ki je zgradil znani kitajski veliki zid ter poleg tega proti koncu 3. stoletja iz-

našel tudi pisalni čopič, najčudovitejše pisalno sredstvo vseh dob.

Iz Bergmanovih najdb je tudi razvidno, kakšne so bile kitajske knjige v času dinastije Han, ko Kitajci še niso poznali papirja. Dobro ohranjena knjiga, ki so jo našli iz tistih časov, nam to nazorno pojasnjuje. Že znane vrste denarja, ostanki rumene, rdeče, modre in zelene svilne, kos svilenih vezenin, to vse so med ogromno množico že ugotovili. Izkopavanje se je vršilo na obširnem ozemlju starih utrdb in stražnih stolpov. Prekopal je Bergman nekaj sto razvalin iz dobe dinastije Han.

Mlajše kakor čas dinastije Han je tako zvano mrtvo mesto Kara-Koto, katero je v severni in severovzhodni smeri prekopal že ruski raziskovalec. Bergman je v tem mestu našel 150 razvalin hiš in svetlišč. Vse pa je slabo ohranjeno. Tu je odkril rokopise v zagonetni pisavi in jeziku naroda Sihija, pa tudi kitajske, ujgurske, mongolske, tibetanske in morda tudi perzijske rokopise. Med drugimi najdbami je morda najvažnejša ta, da je našel najstarejši doslej znani papirnat denar, o katerem pa ni znano, ali je ta denar iz dobe znanega Džingis-kana (13. stoletje) ali pa iz poznejšega 14. stoletja. Druge najdene stvari iz tega mesta pa so bron, zaponke in lepoticje. Zelo mnogo je našel kosti od puščic in porcelana. Odkril je popolnoma ohranjene pladnje na visokih podstavkih iz dobe Sungov. Tudi ploščene lončevine ne manjka kakor tudi ne vreten za prejo, bronzastih pečatov in ključavnic. Z mnogih najdenin je že prej veler odnesel pesek in jih na ta način odkril, med tem ko so hišne razvaline bile globoko zasute v peksu. Včasih je Bergman samo iz slamatih ostankov sklepal, kje je stala kdaj kaka hiša. Prav tako je ugotovil, kje je včasih bilo obdelano polje, kje namakalni jarki, kateri so dobivali svojo vodo iz reke, katera pa je danes posušena.

Ta reka je tekla proti severovzhodu, kjer Bergman misli, da je stalo nekoč mesto Si-Hen-Haj, katero je v zgodovini znano, pa ne vodo več, kje je stalo. To mesto je ležalo najbrže ob sedaj izsušeni rečni strugi. Tu je našel Bergman obširno poslopje, ki je bilo zelo dobro ohranjeno. Poleg tega poslopja je našel cel kup odpadkov. Ta kup je bil narejen iz samih rokopisov, iz česar Bergman sklepa, da je obširno poslopje bila kaka vladna palača in da so birokrate pred 2000 leti svoje ogromne pisane proizvode, ki so postali brez pomena, metali za hišo na kup.

Prve slike o delovanju južnoameriških vulkanov: Na levi: Ognjenik Descabezado bruha. — Zgoraj: Pokrajina 150 km daleč od ognjenikov je pokrita z belim pepelom, da se zdi, kakor bi bil zapadel sneg. — Spodaj: V mestu Curico v Čile spravljajo delavci z ulic debele plasti pepela, ki ga je vrglo semkaj.

Nemo gledališče

Mih. Čehov, igralec Hudožestvenega gledališča in nedoseženi tolmač spisov svojega strica Antona Čehova, si je v emigraciji zastavil popolnoma novo nalogo. Lahko bi govorili o revoluciji na odru. Medtem ko poskuša kinematograf govoriti, hoče gledališče Miha. Čehova po možnosti shajati brez besede. Nemo gledališče ni nov pojav. Poznamo baletne predstave, kjer govori samo ples, in tudi pantomime, kjer nadomeščajo govorico le izrazite kretnje ozir. mimika obraza. Čehov, ki nastopa v pariškem gledališču »Odéon«, je hotel približati svojo umetnost mednarodnemu ozir. francoskemu, ruščine nevedčemu gledalcu. Odrkel se je besede, a obdržal glasove (zvok) kot zunanji splošno umljiv izraz notranjih čustev. Torej zavzema njegova predstava v dramski umetnosti približno isto stališče kakor zvočni (sonorni, brez razgovora) film v kinematografu. »Prebujena palača«, otvoritvena predstava novega gledališča, je povzročila nad vse živahno kritiko, ki je seveda najboljši dokaz splošnega zanimanja. Znana ruska pravljica o Ivanu Carjeviču je dobila v prireditvi M. Čehova nov zmisel. Režiser je hotel dejanje približati sedanjim usodnim ruskim dogodkom. Temu namenu je popolnoma žrtvoval smeja vedro ozračje čudežne ljudske zgodbe. Namesto navadne pisane starine in kmečke devete dežele (kakor jo gledamo v »Zlatem petelinčku« ali »Sneguljici«) je zavladala na odru preteča, mrka simbolika. Pravljicne postave so se spremenile v označbe mučnih duševnih bojev, ki jih poznamo iz neusmiljenih romanov Dostojevskega. Namesto preprostih elementarnih glasov gozda, morja, živalstva poslušamo samo stok, lhtenje, besni smeh ali celo renčanje. Glavni junak, Ivan Carjevič, se je prelevil iz vzornega neustranjenega krasnega viteza v histeričnega, napol blaznega Ivana bedaka. Njegovo hrepenenje po Prelepi devici, vteleseni modrosti in blagosti, njegov tragični boj s pošastnim neumrjočim Koščejem in muke v ujetništvu pri veččah — so izraz ruskih ali splošno človeških blodenj, ki ovirajo pot do resnice. Dobrodušen, kakor medved neroden Gozdni mož, ki Carjeviču pomaga v boju s strahovi, samo muka ali se grohoče, ker nima druge možnosti za izražanje. Medtem, ko omaguje Carjevič na trnjevi poti, se je polastil pijan divjak Jeremka njegove dedne krone, zaprl v ječo Prelepo devico in pleše kakor prismojen v carski palači, kjer slavi zmago. Zopet moramo misliti na grozote revolucije! Napeto mučno tavanje po gozdni temi traja skoro tri ure in zadosti nazorno predoči gledalcem, kako težko je priti do srečnega konca s povratkom Carjeviča v palačo in zmago luči nad mrakom. Godba mladega skladatelja Bittzova, ki spremlja igro, je nalašč primitivna (spisana kakor za lutke) in zadosti živahna. A njena slikovitost se potaplja in se izgubi sredi stalne enolične napetosti obupnega dejanja. Edino plastika bi bila v stanju rešiti sliko igro brez besedila. Samo godbi podrejene ritmične kretnje bi utegnile razbremeniti morilno grozo na odru. A režiser je bolj mislil na vsebino igre kakor na njeno zunanjo ubranost. Poročevalci pišejo o njegovem napornem delu in neštevilnih poskusih. Kljub temu ni bilo videti vsaj trenotne prepričevalne ritmične ubranosti pri veččah, ki se zakadijo v Carjeviča, ali pri Koščejju (pri slednjem so naredile po mačje zelene, v temi lesketajoče velike oči res globok vtis).

Bat'a tudi v Angliji

Batova osrednja pisarna je poslala veliki angleški informacijski agenciji Reuter zanimive podatke o svoji novi tovarni v Angliji: Bata je že kupil zemljo ob kraju v pokrajini Essex. Kakor v Nemčiji tako bo tudi na Angleškem njegova tovarna zgrajena v teku poldruga leta. Tovarno bodo takoj pričeli graditi, kakor hitro se zaključijo pogajanja s stavbnim podjetjem. V njej bodo proizvajali 5000 čevljev na dan. Čevlji so po večini namenjeni za angleške kolonije v prvi vrsti za Indijo. V ta namen je Bat'a nedavno potoval v Indijo. Tomaž Bat'a namerava odpreti v angleških kolonijah velike podružnice. Angleške delavske organizacije ne nasprotujejo Bat'i, ker so se sprijaznile z njegovim sistemom, ki baje odgovarja tudi angleški miselnosti.

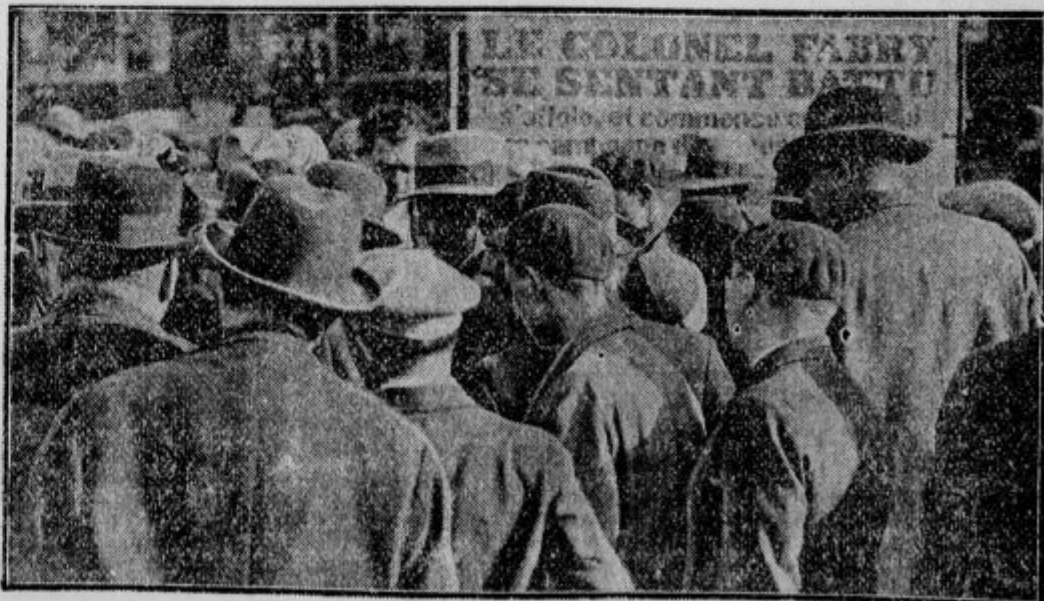
Umetno grlo. V Ameriki so iznašli aparat, s katerim ljudje, ki so izgubili glas, zopet lahko glasno govorijo. Besede delajo usta, jezik in premikajoče se ustnice. Malo cevko vtakne bolnik v usta. Ta cevka je v zvezi z umetnim grlom, ki ga mož drži pod pazduho.

LJUBEZNIV NASVET

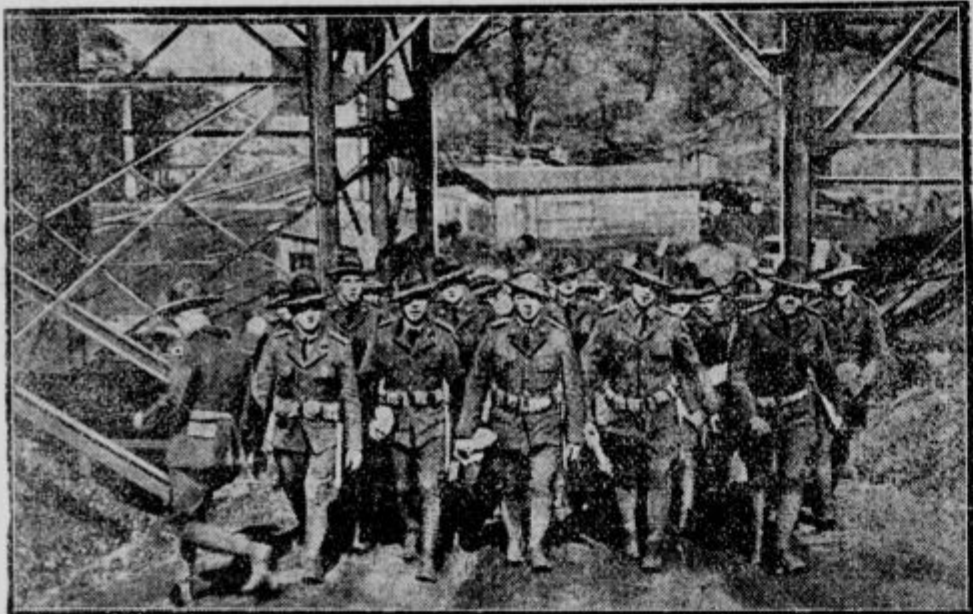
Tujec: »Prosim vas, kako pridem najbolj hitro na kolodvor?«
Neuljuden domačin: »Tecite!«

Gospodinja: »Micka, kje pa ste vendar? Kličem in kličem, vas ni od nikoder. Ali me niste slišali?«
Služkinja: »Nisem takoj, šele ko ste me poklicali četrtič.«

»Kako se vam je kaj dopadla nova drama?«
»Izvrstno. Posebno tatovi so sijajni. Celotno govori, je ukradeno!«

Francoski volivci pred volišči na pariških ulicah na volivni dan 1. maja

Ameriško vojaštvo proti stavkujočim rudarjem. V premogovnih revirjih Cadiz v severnoameriški državi Ohio se je policija spopadla s stavkujočimi rudarji. Priti je moralo na pomoč vojaštvo.

Strašen boj na smrt obsojenega

V mestu Eddyville v severnoameriški državi Kentucky so 29. aprila na električnem stolu usmrtili tri na smrt obsojene zamorce, ki so bili obsojeni na smrt zaradi umora.

Dva obsojenca: 23-let stari Cooksey in 23-letni Rodgers sta mirno sedla na električni stol ter sta se mirno dala nanj privezati in usmrtiti. V nekaj sekundah sta bila mrtva.

Tretji obsojenec pa je bil 21 let stari zamelec Holmes. Ta se ni dal tako mirno usmrtiti. V strašnem smrtnem strahu je pobesnel ter se pričel ruvati z ječarji, ki so ga hoteli privezati na električni

Malček pita male medvedke. V berlinskem zoološkem vrtu so letos odprli tudi oddelek za mladiče, kamor se hodijo berlinski otroci igrati z njimi. Na sliki vidimo berlinskega fantka, ki je prinesel malim medvedkom v steklenicah mleka, katero medvedki veselo pijejo.

stol. Pograbil je, kar mu je prišlo v roke, in s tem mahal okrog sebe kakor nor. Odnemal je odlomil vodovodno cev in z njo začel udrihati po paznikih. Enega teh je hudo poškodoval na glavi. Ta strašni obsojenec bo za življenje je trajal poldrugo uro.

Ker obupanca nikakor niso mogli ukrotiti, so celico zaprl in šli po strupene bombe, ki povzročajo solze. Od daleč so potem vrgli v celico kar tri take bombe, ki so nesrečnega zamorca onemogočile za boj. V tem hipu so planili v celico pazniki, nesrečnega zgrabili, privezali hitro na električni stol ter nato z elektriko usmrtili.

Bodoča mesta

Le Corbusier, vodilni francoski arhitekt hoče popolnoma spremeniti naše zunanje življenje. Ima zdaj v Parizu niz ognjevitih predavanj o »mestu bodočnosti«. Sedanja velimesta kot Pariz in London se mu nepopisno gnusijo. Pravi, da je mogoče zdravo življenje samo po manjših mestih, kjer nismo tako neusmiljeno ločeni od narave. Vele-mesta, umazane, nepregledne, obupne črede visokih hiš, so samo ječe, ki ubijajo pogum in zdravje. Trg in ulica idealnega bodočega mesta bosta namenjena izključno pešcem. Avtomobili se bodo vozili po visečih mostovih ali podzemeljskih cestah, a izginili morajo z lica zemlje. Hiš ne bodo zidali v strnjenih blokih. Zaokroženo pročelje bo izkoriščalo sonce in branilo pred mrzlim vetrom. Zidovje iz stekla bo lepo in snažno. Velikanska okna na solneno stran morajo biti v vsakem stanovanju. Vsaka žola bo stala sredi parka. Le Corbusier ima bujno domišljijo in je izdelal svoj načrt do najmanjših podrobnosti. Cvetlice, sonce, kopalnice, zrak so seveda dobre stvari. Noben državljan ne sme imeti več kakor 14 kv. m. stanovanjskega prostora. Vsaka hiša bo imela samo eno skupno kuhinjo. Gospodinje bodo kuhale po vrsti in nudile sostanovalcem zadostno izbiro »osebnemu okusu primernih jedi«. Poleg kuhinje se bo nahajalo skladišče živil, ki jih bodo dobavljali kmetje naravnost z dežele. Branjeveke bodo izumrle. Nobena gospodinja ne bo ohodila na trg, ki ga ne bo več. Idealni zamisel zasluži vse priznanje, a vendar... Moskva docet. Upajmo, da bodo shajali naši otroci in vnuki brez komunizma, ki ga tako navdušeno pričakuje Le Corbusier.

Bankovci in šivanke pred 2000 leti

Cudovite izkopanine Sven Hedineve ekspedicije na Kitajskem

Na čudovite najdbe je naletela ekspedicija znane raziskovalca Sven Hedina na Kitajskem. Našel je znamenite izkopanine iz dobe znamenite kitajske dinastije Han, ki je v času kakih 200 let pred Kr. usodno krmarila kitajsko cesarstvo. Tedaj se je ta ogromna država nahajala v boju za obstanek. Tri leta so se Kitajci borili z napadajočimi sovražniki ter branili severozahodna vrata v svoje cesarstvo.

Tam je sedaj Sven Hedin s svojo ekspedicijo izkopal znamenite ostanke iz tiste junaške kitajske dobe. Mladi starinšlovec Folke Bergman, ki se nahaja v ekspediciji, je že leta 1930 in 1931 začel kopati v tistih krajih. Izkopal je poslej iz trdnjaviških ruševin silno mnogo spomenikov, ki so stari kakih 2000 let. Našel je med drugimi na tisoče ozkih lesenih palčic, na katerih so bili krajši ali daljši napisi. Ti napisi še niso razvozljeni, vendar lahko rečemo, da so med najstarejšimi doslej znanimi pisanimi kitajskimi spomeniki. Prvi so iz dobe prvega stoletja pr. Kr. Večina njih menda ne obsega drugega, kakor osebne podatke o vojaki, ki so bili tam za posadko. Drugi pa bodo najbrže dali podučne podatke o delovanju in nehanju Kitajcev, posebno pa kitajskih vojakov v tistih časih.

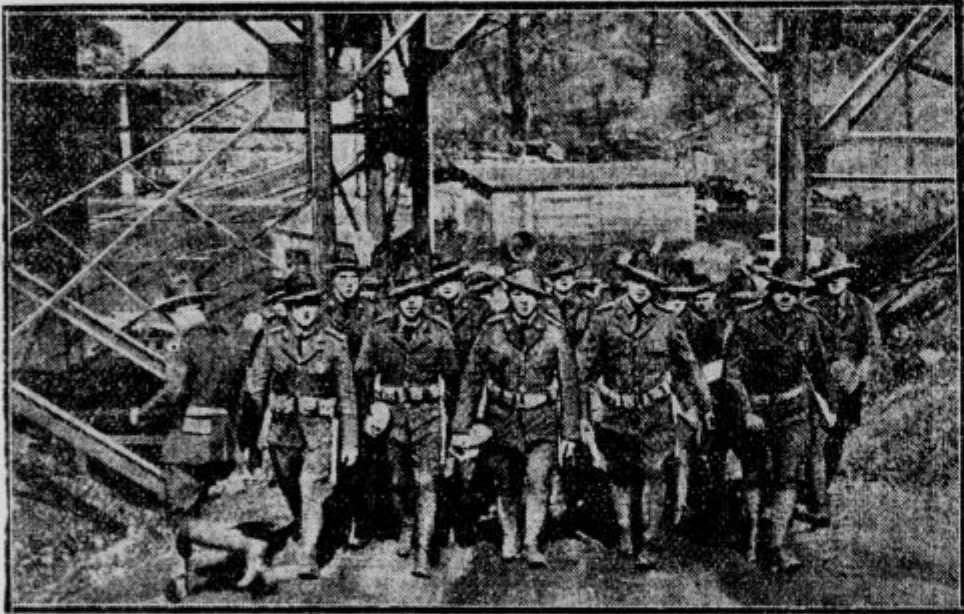
Bergman je izkopal dalje tudi mnogo lesenih posod, lončevine, dobro ohranjene puščice z bronastimi ostmi, železne sekire, železne nože in tudi zelo lep nož v usnjati nožnici. Kitajski krojač, ki je živel tam pred 2000 leti, je med drugimi stvarmi izgubil ali pustil nekje iz sukna narejen pisemski ovitek, v katerem je imel spravljene tudi šivanke. Sedaj po 2000 letih je to našel Bergman. Ker tedaj pisemskih ovitkov še niso lepili z gumijem, kakor to delamo dandanašnji, so pisma pečatili z nekako tvarino, narejeno iz mešanice brona, roževine in lesa. Iz teh pečatov bo mogoče razvideti tudi razvoj visoko stoječe kitajske umetnosti v izdelovanju pečatnikov, ki je bila brez dvoma predhodnica našega današnjega tiskarstva. Eden od najdenih pečatov (v premeru 1 in pol do 2 cm) nam kaže obliko male pisalne mize. V izkopanih papirnatih ovitkih so našli volbine, v katere naj bi prišel pečat. Velike vrednosti je najden pisalni čopič, ki so ga našli popolnoma dobro ohranjenega še z vsemi dlakami. To je doslej najstarejši znani pisalni čopič, ki je morda le poldrugo stoletje mlajši kakor pa čas, ko je živel kitajski general Meng-Tien, ki je zgradil znani kitajski veliki zid ter poleg tega proti koncu 3. stoletja iz-

našel tudi pisalni čopič. Najčudovitejše pisalno sredstvo vseh dob.

Iz Bergmanovih najdb je tudi razvidno, kakšne so bile kitajske knjige v času dinastije Han, ko Kitajci še niso poznali papirja. Dobro ohranjena knjiga, ki so jo našli iz tistih časov, nam to nazorno pojasnjuje. Ze znane vrste denarja, ostanki rumene, rdeče, modre in zelene svile, kos svilenih vezenin, to vse so med ogromno množico že ugotovili. Izkopavanje se je vršilo na obširnem ozemlju starih utrdb in razvalin stolpov. Prekopal je Bergman nekaj sto razvalin iz dobe dinastije Han.

Mlajše kakor čas dinastije Han je tako zvano mrtvo mesto Kara-Koto, katero je v severni in severovzhodni smeri prekopal že ruski raziskovalec. Bergman je v tem mestu našel 150 razvalin hiš in svetlišč. Vse pa je slabo ohranjeno. Tu je odkril rokopise v zagonetni pisavi in jeziku naroda Si-hija, pa tudi kitajske, ujgurske, mongolske, tibetanske in morda tudi perzijske rokopise. Med drugimi najdbami je morda najvažnejša ta, da je našel najstarejši doslej znani papirnat denar, o katerem pa ni znano, ali je ta denar iz dobe znanega Džingis-kana (13. stoletje) ali pa iz poznejšega 14. stoletja. Druge najdene stvari iz tega mesta pa so bron, zaponke in lepoticje. Zelo mnogo je našel kosti od puščic in porcelana. Odkril je popolnoma ohranjene pladnje na visokih podstavkih iz dobe Sungov. Tudi ploščene lončevine ne manjka kakor tudi ne vreten za prejo, bronastih pečatov in ključavnic. Z mnogih najdenin je že prej veter odnesel pesek in jih na ta način odkrit, med tem ko so hišne razvaline bile globoko zasute v peku. Včasih je Bergman samo iz slamanatih ostankov sklepal, kje je stala kdaj kaka hiša. Prav tako je ugotovil, kje je včasih bilo obdelano polje, kje namakalni jarki, kateri so dobivali svojo vodo iz reke, katere pa je danes posušena.

Ta reka je tekla proti severovzhodu, kjer Bergman misli, da je stalo nekoč mesto Si-Hen-Haj, katero je v zgodovini znano, pa ne vedo več, kje je stalo. To mesto je ležalo najbrže ob sedaj izsušeni rečni strugi. Tu je našel Bergman obširno poslopje, ki je bilo zelo dobro ohranjeno. Poleg tega poslopja je našel cel kup odpadkov. Ta kup je bil narejen iz samih rokopisov, iz česar Bergman sklepa, da je obširno poslopje bila kaka vladna palača in da so birokratje pred 2000 leti svoje ogromne pisane proizvode, ki so postali brez pomena, metali za hišo na kup.

Ameriško vojaštvo proti stavkujočim rudarjem. V žavi Ohio se je policija spopadla s stavkujočimi premogovnih revirjih Cadiz v severnoameriški državi. Priti je moralo na pomoč vojaštvo.

Strašen boj na smrt obsojenega

V mestu Eddyville v severnoameriški državi Kentucky so 29. aprila na električnem stolu usmrtili tri na smrt obsojene zamorce, ki so bili obsojeni na smrt zaradi umora.

Dva obsojenca: 23-let stari Cooksey in 23-letni Rodgers sta mirno sedla na električni stol ter sta se mirno dala nanj privezati in usmrtili. V nekaj sekundah sta bila mrtva.

Tretji obsojenec pa je bil 21 let stari zamelec Holmes. Ta se ni dal tako mirno usmrtili. V strašnem smrtnem strahu je pobesnel ter se pričel ruvati z ječarji, ki so ga hoteli privezati na električni

stol. Pograbil je, kar mu je prišlo v roke, in s tem mahal okrog sebe kakor nor. Odnokod je odlomil vodovodno cev in z njo začel udrihati po paznikih. Enega teh je hudo poškodoval na glavi. Ta strašni obsojenec bo za življenje je trajal poldrugo uro.

Ker obupanec nikakor niso mogli ukrotiti, so celico zaprli in šli po stрупene bombe, ki povzročajo solze. Od daleč so potem vrgli v celico kar tri take bombe, ki so nesrečnega zamorca onespobile za boj. V tem hipu so planili v celico pazniki, nesrečnega zgrabili, privezali hitro na električni stol ter nato z elektriko usmrtili.

Bodoča mesta

Le Coubusier, vodilni francoski arhitekt hoče popolnoma spremeniti naše zunanje življenje. Ima zdaj v Parizu niz ognjevitih predavanj o »mestu bodočnosti«. Sedanja vlemesta kot Pariz in London se mu nepopisno gnusijo. Pravi, da je mogoče zdravo življenje samo po manjših mestih, kjer nismo tako neusmiljeno ločeni od narave. Vlemesta, umazane, nepregledne, obupne črede visokih hiš, so samo ječe, ki ubijajo pogum in zdravje. Trg in ulica idealnega bodočega mesta bosta namenjena izključno pešcem. Avtomobili se bodo vozili po visokih mostovih ali podzemeljskih cestah, a izginiti morajo z lica zemlje. Hiš ne bodo zidali v strnjanih blokih. Zaokroženo pročelje bo izkoriščalo sonce in branilo pred mrzlim vetrom. Zidovje iz stekla bo lepo in snažno. Velikanska okna na solneno stran morajo biti v vsakem stanovanju. Vsaka šola bo stala sredi parka. Le Coubusier ima bujno domišljijo in je izdelal svoj načrt do najmanjših podrobnosti. Cvetlice, sonce, kopalnice, zrak so seveda dobre stvari. Noben državljan ne sme imeti več kakor 14 kv. m. stanovanjskega prostora. Vsaka hiša bo imela samo eno skupno kuhinjo. Gospodinja bodo kuhale po vrsti in nudile sestanovalec zadostno izbiro posebnemu okusu primernih jedi. Poleg kuhinje se bo nahajalo skladišče živil, ki jih bodo dobavljali kmetje naravnost z dežele. Branjeje bodo izumrle. Nobena gospodinja ne bo ohodila na trg, ki ga ne bo več. Idealni zamisel zasluži vse priznanje, a vendar... Moskva docet. Upajmo, da bodo shajali naši otroci in vnuki brez komunizma, ki ga tako navdušeno pričakuje Le Coubusier.

Malek pita male medvedke. V berlinskem zoološkem vrtu so letos odprli tudi oddelke za mladiče, kamor se hodijo berlinski otroci igrati z njimi. Na sliki vidimo berlinskega fantka, ki je prinesel malim medvedkom v steklenicah mleka, katero medvedki veselo pijejo.

Prve slike o delovanju južnoameriških vulkanov: Na levi: Ognjenik Descabezado bruna. — Zgoraj: Pokrajina 150 km daleč od ognjenikov je pokrita z belim pepelom, da se zdi, kakor bi bil zapadel sneg. — Spodaj: V mestu Curico v Čile spravljajo delavci z ulice debele plasti pepela, ki ga je vrglo senkaja.

Nemo gledališče

Mih. Čehov, igralec Hudožestvenega gledališča in nedosežni tolmač spisov svojega strica Antona Čehova, si je v emigraciji zastavil popolnoma novo nalogo. Lahko bi govorili o revoluciji na odru. Medtem ko poskuša kinematograf govoriti, hoče gledališče Mih. Čehova po možnosti shajati brez besede. Nemo gledališče ni nov pojav. Poznamo baletne predstave, kjer govori samo ples, in tudi pantomime, kjer nadomeščajo govorico le izrazite kretnje ozir. mimika obraza. Čehov, ki nastopa v pariškem gledališču »Odéon«, je hotel približati svojo umetnost mednarodnemu ozir. francoskemu, ruščini nevedčemu gledalcu. Odrkel se je besede, a obdržal glasove (zvoke) kot zunanji splošno umljiv izraz notranjih čustev. Torej zavzema njegova predstava v dramski umetnosti približno isto stališče kakor zvočni (sonorni, brez razgovora) film v kinematografu. »Prebujena palača«, otvoritvena predstava novega gledališča, je povzročila nad vse živahno kritiko, ki je seveda najboljši dokaz splošnega zanimanja. Znana ruska pravljica o Ivanu Carjeviču je dobila v prireditvi M. Čehova nov zmisel. Režiser je hotel dejanje približati sedanjim usodnim ruskim dogodkom. Temu namenu je popolnoma žrtvoval smejavno vedro ozračje čudne ljudske zgodbe. Namesto navadne pisane starine in kmečke devete dežele (kakor jo gledamo v »Zlatem petelinčku« ali »Sneguljici«) je zavlada na odru preteča, mrka simbolika. Pravljicne postave so se spremenile v označbe mučnih duševnih bojev, ki jih poznamo iz neusmiljenih romanov Dostojevskega. Namesto preprostih elementarnih glasov gozda, morja, živalstva poslušamo samo stok, lhtenje, besni smeh ali celo renčanje. Glavni junak, Ivan Carjevič, se je prelevil iz vzornega neustranečnega krasnega viteza v histeričnega, napol blaznega Ivana bedaka. Njegovo hrepenenje po Prelepi devici, vteleseni modrosti in blagosti, njegov tragični boj s pošastnim neumrjočim Koščejem in muke v ujetništvu pri večjih — so izraz ruskih ali splošno človeških blodenj, ki ovirajo pot do resnice. Dobrodušen, kakor medved norečen Gozdni mož, ki Carjeviču pomaga v boju s strahovi, samo muka ali se grohoče, ker nima druge možnosti za izražanje. Medtem, ko omaguje Carjevič na trnjevi poti, se je polastil pijan divjak Jeremka njegove dedne krone, zapri v ječo Prelepo devico in pleše kakor prismojen v carski palači, kjer slavi zmago. Zopet moramo misliti na grozote revolucije! Napeto mučno tavanje po gozdni temi traja skoro tri ure in zadosti nazorno predoči gledalcem, kako težko je priti do srečnega konca s povratkom Carjeviča v palačo in zmago luči nad mrakom. Godba mladega skladatelja Bützova, ki spremlja igro, je nalašč primitivna (spisana kakor za lutke) in zadosti živahna. A njena slikovitost se potaplja in se izgubi sredi stalne enolične napetosti obupnega dejanja. Edino plastika bi bila v stanju rešiti ališno igro brez besedila. Samo godbi podrejene ritmične kretnje bi utegnile razbremeniti morilno grozo na odru. A režiser je bolj mislil na vsebino igre kakor na njeno zunanjo ubranost. Poročevalci pišejo o njegovem naporu delu in neštevilnih poskušanjih. Kljub temu ni bilo videti vsaj trenutne prepričevalne ritmične ubranosti pri večjih, ki se zakadijo v Carjeviča, ali pri Koščejju (pri slednjem so naredile po mačje zelene, v temi lesketajoče velike oči res globok vtis).

Bat'a tudi v Angliji

Batova osrednja pisarna je poslala veliki angleški informacijski agenciji Reuter zanimive podatke o svoji novi tovarni v Angliji: Bata je že kupil zemljo ob kraju v pokrajini Essex. Kakor v Nemčiji tako bo tudi na Angleškem njegova tovarna zgrajena v teku poldruga leta. Tovarno bodo takoj pričeli graditi, kakor hitro se zaključijo pogajanja s stavbnim podjetjem. V njej bodo proizvajali 5000 čevljev na dan. Čevlji so po večini namenjeni za angleške kolonije v prvi vrsti za Indijo. V ta namen je Bat'a nedavno potoval v Indijo. Tomaž Bat'a namerava odpreti v angleških kolonijah velike podružnice. Angleške delavske organizacije ne nasprotujejo Bat'i, ker so se sprijaznile z njegovim sistemom, ki baje odgovarja tudi angleški miselnosti.

Umetno grlo. V Ameriki so iznašli aparat, s katerim ljudje, ki so izgubili glas, zopet lahko glasno govorijo. Besede delajo usta, jezik in premikajoče se ustnice. Malo cevko vtakne bolnik v usta. Ta cevka je v zvezi z umetnim grlom, ki ga mož drži pod pazduho.

LJUBEZVNI NASVET

Tujec: »Prosim vas, kako pridem najbolj hitro na kolodvor?«
Neuljuden domačin: »Tecite!«

Gospodinja: »Micka, kje pa ste vendar? Kličem in kličem, vas ni od nikoder. Ali me niste slišali?«
Služkinja: »Nisem takoj, šele ko ste me poklicali četrtič.«

»Kako se vam je kaj dopadla nova drama?«
»Izvrstno. Posebno tatovi so sijajni. Celo, kar govorijo, je ukradeno!«

Francoski volivci pred volišči na pariških ulicah na volivni dan 1. maja